

VÝROČNÁ SPRÁVA

2018

TOMARK s.r.o.

1. Identifikácia organizácie

TOMARK, spoločnosť s ručením obmedzeným, Strojnícka 5, 080 01 Prešov
Kontakt: číslo telefónu: 051/7480561, fax: 051/7480560, email: tomark@tomark.sk

Štatutárny orgán - konatelia spoločnosti:

Ing. Daniel TOMKO, st.
Ing. Daniel TOMKO, ml.

1.1 História spoločnosti

Spoločnosť **TOMARK, s.r.o.** vznikla v auguste roku 1995 pod názvom SAS PLUS, s. r. o., v roku 1997 došlo k zmene obchodného mena a od tohto roku spoločnosť vystupuje pod súčasným obchodným menom.

Spoločnosť sa špecializuje na obrábanie, tvárnenie, delenie hutného materiálu a výrobu zvaraných konštrukcií a komponentov najmä pre automobilový priemysel. Široké spektrum technológií umožňuje náročným zákazníkom vyhotoviť výrobky podľa ich výkresovej dokumentácie, prípadne podľa našich konštrukčných riešení.

V priebehu svojho doterajšieho trvania spoločnosť niektoré aktivity utlmila, respektíve ukončila spoluprácu s odberateľmi pre rôzne dôvody, a na druhej strane rozbehla nové aktivity a s tým súvisiace nové obchodné vzťahy.

V decembri roku 2007 spoločnosť rozšírila predmet podnikania o projektovanie, konštrukčný vývoj strojov a zariadení, dopravných prostriedkov a výrobu ultraľahkých lietadiel.

K významným obchodným partnerom možno od začiatku zaradiť zahraničných odberateľov, konkrétne firmy Fahrzeugwerk Bernard Krone GmbH Werlte a firma Michelin KGaA Karlsruhe. V roku 2005 k nim pribudla francúzska spoločnosť Cedia a v roku 2006

nemecká firma Allgaier Werke GmbH. V roku 2009 sme začali spolupracovať s ďalšími významnými zahraničnými firmami SteelTech a Maschinenfabrik Bernard Krone GmbH Spelle. Významná spolupráca je s tuzemskou firmou Regulus Technik s.r.o. Prešov.

Dynamický rozvoj firmy počas krátkej histórie indikuje, že táto je schopná plniť aj tie najnáročnejšie požiadavky svojich klientov. To všetko v súlade s realizáciou a napĺňaním dlhodobých cieľov a zámerov spoločnosti - vybudovať modernú a konkurencieschopnú firmu. Prioritou je masívne investovanie do najmodernejších technológií a do rozvoja pracovnej sily.

Spoločnosť TOMARK, s.r.o. je partnerom a členom združení:

- Slovenská obchodná a priemyselná komora
- Zväz strojárskoho priemyslu Slovenskej republiky
- Združenie pre riadenie a rozvoj ľudských zdrojov / člen EAPM a WFPMA/

1.2 Vlastnícka štruktúra

Rok po vzniku spoločnosti došlo k zmene štruktúry vlastníkov spoločnosti. Jediný spoločník v roku 1998 previedol 30 %-nú časť svojho podielu na nového spoločníka a v roku 2002 pristúpil do spoločnosti ďalší spoločník.

Štruktúra spoločníkov v spoločnosti TOMARK, s.r.o. od roku 2010 :

Spoločníci	Podiel na ZI (%)	Hlasovacie práva (%)
Ing. Daniel TOMKO, st.	45	45
Ing. Daniel TOMKO, ml.	31	31
Mgr. Slávka LADEIRO-MARQUES	24	24
Spolu	100	100

1.3 Organizačná štruktúra spoločnosti

Počas trvania spoločnosti sa organizačná štruktúra vyprofilovala do súčasnej podoby. Jej smer určoval v prvom rade výrobný program. Je rozdelená na tri hlavné útvary:

- **Úsek generálneho riaditeľa**, ktorému podlieha:
 - sekretariát GR
 - BOZP+PO - bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci
a protipožiarna ochrana
 - AKZ- autorizovaný koordinátor zvarovania
 - MK- manažér kvality
 - Controlling
 - Registratúrne stredisko
 - Úsek AERO
 - ÚRK - úsek riadenia kvality
 - VTÚ – výrobnotechnický úsek
 - EOÚ – ekonomicko-obchodný úsek
- **Úsek výroby**, ktorému podlieha :
 - sekretariát VTR
 - VDO – výrobnodispečerské oddelenie, kooperácie
 - oddelenie nástrojárne
 - oddelenie údržby
 - prevádzka I. – obslužné činnosti, zvarovanie, prípravy výroby
 - prevádzka II. – obslužné činnosti, zvarovanie, obrábanie
 - oddelenie TPV – technická príprava výroby
 - investície a správa majetku – údržba majetku, OBS
- **Úsek ekonomicko-obchodný**, ktorému podlieha:
 - projekty
 - oddelenie informačných technológií
 - oddelenie ľudských zdrojov
 - ekonomické oddelenie

- obchodný úsek - oddelenie nákupu, oddelenie predaja,
sklad vstupného materiálu a MTZ

1.4 Systém manažérstva kvality a certifikácia

Od roku 2011 je spoločnosť TOMARK, s.r.o. držiteľom certifikátu kvality ISO 9001:2008. Certifikačný proces zabezpečila spoločnosť SGS UK Ltd. System & Services Certification, UK a obnovuje sa v pravidelných intervaloch. Certifikát je preverený, certifikovaný pre činnosti:

výroba rámov pre úžitkové vozidlá, návesy a ostatný automobilový priemysel,
výroba zváraných konštrukcií, presné delenie materiálu,
výroba lietadiel Viper SD-4 a všetkých jeho variantov.

Týmto certifikátom sa spoločnosť zaručuje, že svoju činnosť vykonáva na základe správne definovaných a efektívne vykonávaných procesov.

V roku 2014 sa nám podarilo znovu úspešne obhájiť certifikáty ISO 9001:2008 a STN EN ISO 3834. Ďalším cieľom bolo zapracovať znalosť procesov v spoločnosti do prémiových ukazovateľov, zaviesť pravidelné stretnutia k jednotlivým Kartám procesov a Organizačným smerniciam za účelom neustáleho zlepšovania procesov a identifikácie nezhôd. Spoločnosť sa zaviazala zabezpečiť trvalú kvalitu dodávok tak, aby náklady na vysporiadanie interných reklamácií neprekročili 0,08% a vysporiadanie externých reklamácií 0,13 % z objemu výroby. (Certifikáty kvality STN EN ISO 9001:2009 a STN EN ISO 3834-2:2006)

Certifikáty č. SK 3834 – 041/2009 I. a č. SK 3834 – 072/2012 II. zahŕňajú predmet certifikácie: výroba kovových výrobkov, výroba motorových vozidiel a prívesov, výroba dopravných prostriedkov, pri ktorých sa vyžaduje tavné zváranie. Okrem toho eviduje spoločnosť ďalšie certifikáty overených a schválených postupov pri zváraní bežných ocelí, ocelí vyšších pevností a pre robotizované pracoviská podľa noriem STN EN ISO 15614-1, EN 10 025-6, DIN EN 10 137-2 a je držiteľom osvedčení o schválení postupu zvárania pre robotizované pracoviská EX-V6L a AX-V4L. Aj tu firma úspešne prešla auditom zvárania.

Cieľom spoločnosti pre r. 2014 bolo obhájiť certifikáty ISO 9001:2008 a STN EN ISO 3834 a kvalitu prevedenej práce. Séria noriem ISO 3834 poskytuje návod na vybudovanie a udržiavanie fungujúceho systému manažérstva kvality tavného zvarovania kovových materiálov, predstavuje nástroj na používanie normy ISO 9001 pre procesy zvarovania, dôraz je kladený na kvalifikáciu pracovníkov, používané zariadenia, postupy a záznamy zvarovania.

Okrem toho evidujeme certifikáty DIN EN 729-2, EN 287-1, EN ISO 14731, Certifikát pre leteckú projekciu a výrobu, WPQR pre materiál S690QL, Certifikát TC VT-2 s PED.

Spoločnosť Tomark, s.r.o. je držiteľom certifikátov domácich i zahraničných leteckých inštitúcií, ktoré oprávňujú projektovať a vyrábať lietadlo Viper SD-4. Má tiež povolenie leteckého úradu SR vykonávať vývoj lietadla Viper SD-4 a všetkých jeho variantov. V roku 2013 obhájila spoločnosť Tomark, s.r.o. osvedčenie ako výrobná organizácia oprávnená na výrobu výrobkov, častí a zariadení svojho lietadla. Tento produkt má zaregistrované oprávnenia k výrobe, opravám, dovozu UL lietadla v Českej republike, v Nemecku, vo Francúzsku, v Portugalsku, v USA, od mája 2014 aj na Novom Zélande. Spoločnosť nadviazala aj spoluprácu so zástupcami zo Švajčiarska a ďalších krajín, táto by sa mala úspešne rozvíjať v nasledujúcom období.

Spoločnosť si uvedomuje svoju zodpovednosť voči životnému prostrediu. Vo výrobných prevádzkach je zavedený systém riadenia odpadov, ich triedenie a likvidácia. Poradenstvo v oblasti životného prostredia pre nás dlhodobo vykonáva spoločnosť EKOVID s.r.o..

Systém manažérstva kvality platí pre všetky organizačné jednotky spoločnosti. Všetky svoje aktivity pracovníci realizujú s významným dôrazom na zabezpečenie presnosti a kvality. Preto sú rozličné pracovné činnosti denne konfrontované a porovnávané s kvalitatívnymi parametrami a normami. Kontrolu a prípadné nápravné opatrenia realizujú samostatné pracoviská oddelenia kontroly kvality. Opakovanými školeniami a pravidelnými internými auditmi sa zvyšuje povedomie jednotlivých zamestnancov ku QMS.

2 Ľudské zdroje

2.1 Počet a štruktúra zamestnancov

O bezproblémovú prevádzku spoločnosti sa starajú výrobní, teda prevádzkoví a obslužní pracovníci a technicko-hospodárski pracovníci, vykonávajúci technické, administratívne a riadiace činnosti.

Evidenčný stav k 31. 12. 2018 bol 237 zamestnancov.

Štruktúra zamestnancov bola nasledovná:

- robotníci	149 osôb
- technicko- hospodárski zamestnanci	88 osôb

Spoločnosť využíva služby aj ďalších dodávateľov služieb pre výrobu, predovšetkým na zvaračské práce.

Jednou z priorít je vzdelávanie zamestnancov a to zvyšovaním ich odborných vedomostí, potrebných pre jednotlivé pozície.

Vzhľadom k svojmu programu a náročným požiadavkám zákazníkov zamestnáva firma Tomark zvaracích inžinierov a kontrolórov zvarovania – špecialistov s medzinárodne platnými certifikátmi EWE, EWT, IWS.

2.2 Vzdelávanie a sociálna starostlivosť o zamestnancov

Spoločnosť zabezpečuje vzdelávanie zamestnancov na základe svojich potrieb a v zmysle všeobecne záväzných právnych predpisov, ale aj prostredníctvom špecializovaných vzdelávacích inštitúcií zameraných na ďalšie vzdelávanie zamestnancov.

Jedným z popredných záujmov spoločnosti je stabilizácia zamestnancov, a to motivačnými stimulmi aj v rámci odmeňovania, ako aj plnením sociálneho programu. Spoločnosť tvorila sociálny fond, ktorého zdroje boli použité v rámci realizácie sociálnej politiky na stravovanie a regeneráciu pracovnej sily. Pracovníci si môžu vybrať z bohatej ponuky: kultúrne a športové podujatia, masážne a relaxačné pobyty, prenájom bazéna, ľadovej plochy, bowlingových dráh. Každoročne v lete spoločnosť organizuje firemný športový deň,

v decembri je to vianočné posedenie a vianočný guláš. Okrem toho majú pracovníci možnosť sa zúčastniť zájazdov na strojárské a letecké podujatia, prezentačné akcie a výstavy.

Spoločnosť zamestnáva aj zdravotne postihnutých ľudí, umožňuje evidovaným nezamestnaným absolventom stredných a vysokých škôl vykonávať absolventskú prax a získať tak odborné zručnosti a praktické skúsenosti.

Záverom je možné konštatovať, že kvalifikovaný personál spoločnosti je zárukou ako sa správne, rýchlo a úspešne orientovať v podnikateľskom prostredí a dosahovať stanovené ciele.

2.3 Bezpečnosť a ochrana zdravia zamestnancov

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci tvorí neoddeliteľnú súčasť riadenia výrobného procesu. Spoločnosť preto zabezpečuje periodické školenia podľa profesií a potrieb spoločnosti. Spoločnosť vykonáva periodické školenie všetkých svojich pracovníkov a školí o BOZP novoprijatých zamestnancov.

Pracovníci na rizikových pracoviskách sa v priebehu roka pravidelne zúčastňujú preventívnych zdravotných prehliadok za účelom zamedzenia poškodenia zdravia, resp. skorého diagnostikovania začínajúcich chorôb, ktoré by ohrozili zdravý priebeh pracovného procesu u pracovníkov.

V rámci starostlivosti o bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci spoločnosť náležite vybavuje svojich zamestnancov osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami v závislosti od pracovnej pozície.

3 Správa o činnosti spoločnosti za rok 2018

3.1 Hlavná výrobná činnosť (strojárská výroba)

Výrobná činnosť je riadená výrobným plánom, ktorý vychádza z obchodného plánu. Vo výrobnej oblasti si naďalej v roku 2018 zachovala prioritné postavenie výroba pre Fahrzeugwerk Bernard Krone GmbH s takmer 82,5 % podielom obratu, pre Maschinenfabrik Bernard Krone GmbH s takmer 7,4 % podielom obratu. Na úrovni predchádzajúceho obdobia sa nachádza Regulus-Technik, Allgaier a rovnaké percento predstavuje ostatná výroba pre zahraničie a domáci trh.

Plán pre rok 2018 už nepočítal s výrobou pre nášho dlhoročného odberateľa f. Grosch GmbH., s ktorou sme ukončili spoluprácu v predchádzajúcom období z dôvodu nezhody požiadavky na dodávku výrobkov v uvedenom období. Cieľom kvality spoločnosti na r. 2018 bolo nájsť minimálne dvoch nových zákazníkov s ročným obratom nad 200 000,- EUR. Zákazky pre malých odberateľov sú realizované v závislosti od strojného vybavenia a voľných kapacít výroby.

PROJEKTY

KaHR-111SP-1201 – *Zavedenie inovatívnych a vyspelých technológií v spoločnosti TOMARK, s.r.o.*

Tento projekt sa realizuje s podporou Európskej únie, spolufinancovaný je Európskym fondom regionálneho rozvoja. Celkové investičné výdavky predstavujú 1 189 419,- EUR.

Cieľom projektu je „*zaviesť inovatívne a vyspelé technológie výrobných procesov v spoločnosti TOMARK, s.r.o. a tým zvýšiť jej konkurencieschopnosť*“.

KaHR-21SP-1301 – *Zníženie energetickej náročnosti výrobných haly 4, Strojnícka 11*

Tento projekt sa realizuje s podporou Európskej únie, spolufinancovaný je Európskym fondom regionálneho rozvoja. Celkové investičné výdavky predstavujú 1 362 164,- EUR.

Cieľom projektu je „*zlepšiť tepelnoizolačné vlastnosti a znížiť energetickú náročnosť výrobných haly 4*“.

KaHR-111DM-1301 – *Inovatívna a vyspelá zväracia technológia*

Tento projekt sa realizuje s podporou Európskej únie, spolufinancovaný je Európskym fondom regionálneho rozvoja. Celkové investičné výdavky predstavujú 307 289,- EUR.

Cieľom projektu je „*zaviesť inovatívne a vyspelé technológie výrobných procesov v spoločnosti TOMARK, s.r.o. a tým zvýšiť jej konkurencieschopnosť*“.

KaHR-111DM-1301 – *Inovatívna a vyspelá zväracia technológia*

Tento projekt sa realizuje s podporou Európskej únie, spolufinancovaný je Európskym fondom regionálneho rozvoja. Celkové investičné výdavky predstavujú 307 289,- EUR.

Cieľom projektu je „*zaviesť inovatívne a vyspelé technológie výrobných procesov v spoločnosti TOMARK, s.r.o. a tým zvýšiť jej konkurencieschopnosť*“.

NFP313010I819 – *Podpora výskumu, vývoja a inovácii, investičnej priority*

Tento projekt sa realizuje s podporou Európskej únie, spolufinancovaný je Európskym fondom regionálneho rozvoja. Celkové investičné výdavky predstavujú 1 300 113,90,- EUR.

Cieľom projektu je „Podpora výskumu, vývoja a inovácii, investičnej priority v spoločnosti TOMARK, s.r.o. a tým zvýšiť jej konkurencieschopnosť“.

NFP313010I879 – Podpora výskumu, vývoja a inovácii, investičnej priority

Tento projekt sa realizuje s podporou Európskej únie, spolufinancovaný je Európskym fondom regionálneho rozvoja. Celkové investičné výdavky predstavujú 873 535,50,- EUR.

Cieľom projektu je „Podpora výskumu, vývoja a inovácii, investičnej priority v spoločnosti TOMARK, s.r.o. a tým zvýšiť jej konkurencieschopnosť“.

3.2 Stredisko AERO

Vytýčené úlohy tohto strediska na rok 2018 boli stavané na rozvoji výroby UL lietadiel a výsledkoch predchádzajúcich rokov. Už v roku 2008 spoločnosť úspešne obhájila audit vykonaný Leteckým úradom SR a splnila požiadavky pre spôsobilosť na projektovanie a vývoj lietadiel, lietadlových častí, leteckých motorov, vrtúľ, časti výstroja lietadiel a pozemných leteckých zariadení.

Ďalším faktorom bola prebiehajúca certifikácia na cieľových trhoch a neustála inovácia lietadla a s ňou súvisiace zmeny. V prvej polovici roka 2009 spoločnosť získala typový certifikát vydaný LÚ SR. Zároveň v tomto období bolo hlavnou prioritou získanie certifikátu vo Francúzsku; aj táto úloha bola v tomto období splnená a lietadlo v tejto krajine bolo certifikované. Odborný tím pracoval aj na certifikácii lietadla v Českej republike, koncom roka boli vykonané pevnostné skúšky lietadla na základe pevnostných výpočtov pod dohľadom LAA ČR.

V roku 2010 prebehol certifikačný proces pod LAA ČR a to spracovaním a odovzdaním protokolov z pevnostných skúšok podľa predpisov UL-2 a LTF UL, v mesiaci 07/2010 bolo úspešne certifikované lietadlo v USA v kategórii LSA.

V roku 2011 spoločnosť nadviazala spoluprácu s firmou Helipark GmbH Hörselberg-Hainich (DE), ktorá pokračovala aj v uplynulom období a to zákazkovou výrobou na 38 ks lietadiel Viper SD-4, Viper SD-4 Kit. To sa odrazilo na výsledkoch za rok 2013, kde sme zaznamenali nárast tržieb o 10,12 %.

V roku 2018 firma pokračovala v procese typovej certifikácie lietadla Viper SD-4 „RTC“ podľa predpisu CS-LSA pod dohľadom agentúry EASA (Európska agentúra pre bezpečnosť letectva). V marci 2016 lietadlu Viper SD-4 „RTC“ bol udelený typový certifikát EASA.A.606 certifikované agentúrou EASA, podľa požiadaviek CS-LSA Amdt.1.

Výskum a vývoj v roku 2018 bol realizovaný v celkovej sume nákladov 265 822,15 Eur a celková výška odpočtu na VaV za firmu 2018 bola v sume 55 822,65 Eur .

Projekt č. 1 (P18003) v sume 38 911,73 Eur

Dátum začiatku: 22.5.2018

Ciele projektu: Certifikácia lietadla Skyper GT9 v zmysle nových predpisov UL-2 a LTF-UL

Prínosom projektu má byť rozšírenie portfólia ponúkaných lietadiel typu Skyper GT9 v kategórii MTOM 600 kg

Projekt č. 2 (P18008) v sume 23 382,54 Eur

Dátum začiatku: 10.9.2018

Ciele projektu: Overenie plnenia požiadaviek na vlečné zariadenie uvedených v prílohe

Prínosom projektu má byť rozšírenie portfólia ponúkaných lietadiel typu Viper SD4 s možnosťou vlekania

Projekt č. 3 (P18009) v sume 5 483,63 Eur

Dátum začiatku: 5.8.2018

Ciele projektu: Zvýšenie korózie-vzdornosti lietadiel v primorských oblastiach

Prínosom projektu má byť vstup na trh lietadiel v primorských oblastiach

Projekt č. 4 (P18010) v sume 52 291,95 Eur

Dátum začiatku: 6.8.2018

Ciele projektu: Cieľom projektu je splnenie zmenených požiadaviek UL-2 a LTF-UL z pohľadu inštalácie záchranného systému

Prínosom projektu má byť: Príprava podkladov z pohľadu zástavby záchranného systému pre budúcu certifikáciu lietadla Viper SD4 v kategórii MTOM 600 kg

Projekt č. 5 (P18012) v sume 34 557,19 Eur

Dátum začiatku: 1.6.2018

Ciele projektu: Cieľom projektu je inovácia avionického vybavenie lietadla Viper SD4

Prínosom projektu má byť: Rozšírenie portfólia ponúkaných lietadiel modelu Viper SD4 o variant Garmin s autopilotom

Projekt č. 6 (P18013) v sume 17 001,46 Eur

Dátum začiatku: 1.9.2018

Ciele projektu: Cieľom projektu je vývoj lietadla s novou pohonnou jednotkou Viper SD4

Prínosom projektu má byť: vývoj lietadla s novou pohonnou jednotkou Viper SD4

Projekt č. 7 (P170014) v sume 94 193,65 Eur

Dátum začiatku: 5.6.2017

Ciele projektu: Cieľom projektu je vyvinúť nový variant lietadla Viper SD-4 RTC, ktorý by umožňoval rozšíriť účel použitia jeho predchodcu. Rozšírenie sa týka možnosti lietania počas noci v dohľadnosti zeme. Tento projekt kopíruje požiadavku trhu o vykonávanie nočných letov.

Prínosom projektu má byť : Rozšírenie možností konfigurácií lietadiel typu Viper SD-4 RTC

Spoločnosť sa podieľa na vývoji nového typu helikoptér, chce preraziť na svetový trh aj v tejto oblasti. Veľké úsilie sa venovalo výskumu, vývoju a výrobe celokovového hornoplošníka Skyper GT9, kde proces finalizácie je plánovaný na rok 2018. Hornoplošník je ideálny na cestovanie, letecký výcvik či lietanie pre radosť. Má priestranný batožinový priestor s vhodne riešeným otváraním z vonku lietadla, umožňuje perfektný výhľad, je teda ideálny na tvorbu fotografií a video dokumentácie. Je navrhovaný v súlade s českým predpisom UL2-1, ELSA, nemeckým LTF-UL a predpisov UL LSA. Spoločnosť TOMARK, s.r.o. touto novinkou úspešne rozširuje výrobné portfólio a dopĺňa komplexnú ponuku lietadlovej techniky (celokovový dolnoplošník Viper SD-4, ktorý už niekoľko rokov si nachádza uplatnenie u zákazníkov po celom svete a novinka – celokovový hornoplošník Skyper GT9).

Od roku 2007 spoločnosť Tomark každoročne vystavuje svoj produkt Viper SD-4 na výstave Aero Friedrichshafen a ULM Blois 2014 (FR), okrem toho sa pravidelne zúčastňuje ďalších výstav organizovaných v zahraničí. Toto lietadlo mali možnosť vidieť aj účastníci EAA Air Venture Oshkosh 2011 (USA), AeroExpo Příbram (CZ) či Cannes Mendelieu 2011 (FR).

Spoločnosť neustále rozvíja sieť obchodných zástupcov a zákazníkov aj v krajinách mimo EÚ. Súčasne ponúka služby leteckej školy, možnosť stať sa pilotom na skúšku, vyhlídkové lety a prenájom lietadiel.

Viper SD-4: priestranná kabína, moderný a ergonomický interiér s atraktívnym dizajnom, doplnený špičkovou avionikou... aj v takomto prevedení:

Spoločnosť od roku 2015 v spolupráci s odborníkmi vývojového tímu v leteckej oblasti pracuje na ďalšom vývoji a výrobe celokovového hornoplošníka Skyper GT9. Títo už majú skúsenosti z doteraz realizovaných projektov.

Toto UL/LSA celokovové lietadlo s kombináciou sedadiel vedľa seba je určené predovšetkým na cestovanie, zábavné lietanie, letecký výcvik, tvorbu fotografií a video dokumentácie. Má vynikajúci výkon, letové vlastnosti, je komfortné a má nízke prevádzkové náklady.

Svoju pozíciu na trhu si spoločnosť posilňuje vývojom a výrobou ďalšieho typu lietadiel – helikoptér. V máji 2015 na 22. ročníku Medzinárodného strojárkeho veľtrhu v Nitre bola predstavená ďalšia novinka – dvojmiestny vrtuľník HPC 450.

Vrtuľník je ideálnym riešením na cestovanie, pilotný výcvik a relax. Vynikajúce využitie má pre monitoring aj v nedostupných terénoch, v okolí štátnych hraníc z dôvodu, že má minimálne priestorové požiadavky na vzlet a pristátie, vynikajúci výhľad.

3.3 Ekonomicko-obchodné činnosti

V roku 2018 sa dopyt našich odberateľov po strojárskych výrobkoch udržiaval zhruba na úrovni predchádzajúceho obdobia. Ukončili sme spoluprácu s f. Grosch GmbH, začala spolupráca s ďalšími spoločnosťami.

Tržby v roku 2018 dosiahli nárast o 4,8 % oproti roku 2017. Spoločnosť udržala svoju pozíciu na trhu na dodávku kvalitných výrobkov.

Odberateľ	2018	Podiel v %	2017	Podiel v %
ALLGAIER PROCESS T.	322 052	0,70%	166 699	0,70%
Fahrzeugwerk Bernard Krone	18 509 377	76,6%	19 378 817	81,46%
Maschinenfabrik Bernard Krone	1 631 344	10,6%	1 657 091	6,97%
NORTMANN GmbH	594 924	2,47%	587 722	2,47%
Regulus Technik	427 576	1,65%	391 393	1,65%
Bruggen Fahrzeugwerk	2 550 015	10,61%	2 652 819	11,15%
Strojárska výroba - ostatné	117 104	0,04%	1 573 776	6,62%
Letecká výroba	542 717	2,25%	1 038 841	4,37%
Spolu za obdobie:	24 695 109	100,00%	23 790 644	100,00%

Odbyt výrobkov je realizovaný v rozhodujúcej miere na zahraničných trhoch. Medzi významných dlhoročných odberateľov patrí:

Fahrzeugwerk Bernard Krone GmbH a Maschinenfabrik Bernard Krone GmbH (Nemecko) – výroba podzostáv na návesy pre automobilový priemysel, výroba dielcov a podzostáv pre poľnohospodársku techniku na lisovanie krmovín a druhotných produktov,

Allgaier Process Technology GmbH (Nemecko) – výroba častí vibračných striasačov na separáciu zmesí rôznych rozmerov.

Medzi významného dlhoročného tuzemského odberateľa patrí firma Regulus Technik s.r.o., pre ktorú vyrábame akumulčné tlakové nádrže (výmenníky tepla) a nádrže pre solárne systémy; spolupracujeme aj na kusovej výrobe nových špecifických nádrží.

Široké spektrum výrobných technológií umožňuje realizovať aj drobnú zákazkovú výrobu pre tuzemských zákazníkov podľa ich vlastnej výkresovej dokumentácie – t.j. ostatná strojárska výroba (delenie materiálu, zváranie, obrábanie a pod.).

Ekonomicko - obchodný úsek je koncipovaný tak, aby zvládal náročné úlohy vyplývajúce zo zámeru spoločnosti zvyšovať produkciu pri maximálnom využití strojnotechnologického parku s cieľom dosiahnuť čo najvyšší zisk.

Spoločnosť pomocou podnikového informačného systému IFS zabezpečuje operatívne riadenie výroby, či zabezpečovanie materiálu potrebného pre výrobu, aby sa minimalizovali následky jeho výpadku.

Pre efektívnu kontrolu ekonomických výsledkov spoločnosť využíva softvérové produkty: Manažérsky informačný systém a Business intelligence pre podporu procesov rozhodovania a plánovania v rôznych oblastiach podnikového manažmentu.

Spoločnosť TOMARK, s.r.o. podporuje podujatia s akademickým, kultúrnym, športovým či sociálnym charakterom, organizované či už v domácom regióne, ale aj rôzne akcie s celoslovenským i zahraničným pôsobením.

V spolupráci so strednými a vysokými školami technického a leteckého zamerania umožňuje študentom vykonávať odbornú prax pod vedením skúsených odborníkov z jednotlivých úsekov a čiastočne ich zapájať do riešenia technických problémov. Spolupodieľajú sa tak na výskume, vývoji a tí najlepší majú možnosť zamestnať sa v spoločnosti po absolvovaní svojho štúdia. Každoročne majú možnosť študenti SPŠ strojníckej v Prešove absolvovať týždennú prax v tejto spoločnosti.

Študenti Technickej univerzity v Košiciach sa majú možnosť pod vedením skúsených inžinierov zvráťania a držiteľov medzinárodných certifikátov písať svoje bakalárske a inžinierske či dizertačné práce.

Sponzorskými darmi sa snaží spoločnosť podporiť činnosť kultúrnych inštitúcií, tradičné folklórne súbory, ako aj spoločenské akcie. Podporuje aktivity v oblasti športu (hádzaná, futbal, atletika, motoristické podujatia) ako aj činnosť leteckých združení a aeroklubov.

V snahe podporiť dobrú myšlienku sa rôznymi formami podieľa na pomoci rôznym občianskym združeniam, dobrovoľných a charitatívnym organizáciám.

TOMARK, s.r.o. je členom Slovenskej obchodnej a priemyselnej komory, člen Zväzu strojárskoho priemyslu Slovenskej republiky a členom Združenia pre riadenie a rozvoj ľudských zdrojov.

4 Hospodárske výsledky

4.1 Vývoj výnosov, nákladov a výsledkov hospodárenia

	1-12/2018 (EUR)	1-12/2017 (EUR)
Výnosy celkom	29 645 212€	24 858 206 €
Náklady celkom	27 900 086 €	24 132 308 €
Výsledok hospodárenia pred zdanením	1 681 877	703 831
Daň z príjmov	285 206	148 551
Výsledok hospodárenia po zdanení	1 396 671 €	555 279 €

VÝKAZ ZISKOV A STRÁT

	<i>Od 1. 1. 2018 do 31. 12. 2018</i>	<i>Od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2017</i>
Tržby z predaja tovaru	0	0
Náklady vynaložené na obstaranie predaného tovaru	0	0
Obchodná marža	0	0
Výroba	25 402 834	24 058 248
Tržby z predaja vlastných výrobkov a služieb	24 933 984	23 790 645
Zmena stavu vnútroorganizačných zásob vlastnej výroby	468 850	267 603

Aktivácia	1	1
Výrobná spotreba	21 416 080	18 564 240
Pridaná hodnota	3 986 754	5 494 009
Osobné náklady	4 193 321	3 534 105
Dane a poplatky	72 263	75 321
Odpisy dlhodobého nehmotného a hmotného majetku	1 297 668	1 326 155
Tržby z predaja dlhodobého majetku a materiálu	708 866	630 746
Zostatková cena predaného dlh. majetku a materiálu	663 825	546 060
Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k pohľadávkam	177 144	- 8 984
Ostatné výnosy z hospodárskej činnosti	3 533 364	169 211
Ostatné náklady na hospodársku činnosť	79 637	95 411
Výsledok hospodárenia z hospodárskej činnosti	1 745 126	725 898
Tržby z predaja cenných papierov a podielov	950 000	642 524
Predané cenné papiere a podiely	950 000	642 524
Výnosy z dlhodobého finančného majetku	57 044	60 164
Výnosy z krátkodobého finančného majetku	0	6 794
Náklady na krátkodobý finančný majetok	0	0
Výnosy z precenenia cenných papierov	0	0
Tvorba a zúčtovanie opravných položiek k fin. majetku	0	0
Výnosové úroky	4 662	6
Nákladové úroky	100 067	71 380
Kurzové zisky	277	96
Kurzové straty	344	2 625
Ostatné výnosy z finančnej činnosti	0	0
Ostatné náklady na finančnú činnosť	24 844	15 122
Výsledok hospodárenia z finančnej činnosti	- 63 249	-22 068
Daň z príjmov z bežnej činnosti	285 206	148 551
Výsledok hospodárenia z bežnej činnosti po zdanení	1 396 671	555 279
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA ZA ÚČTOVNÉ OBDOBIE PRED ZDANENÍM	1 681 877	703 830
VÝSLEDOK HOSPODÁRENIA ZA ÚČTOVNÉ OBDOBIE PO ZDANENÍ	1 396 671	555 279

Tržby za vlastné výrobky a služby dosiahli objem 24 933 984,- EUR.

Pre udržanie objemu výroby, využitia kapacít strojného zariadenia, rozšírenie existujúceho sortimentu na trhu oddelenie predaja realizovalo rozsiahlu marketingovú kampaň v tuzemsku i v zahraničí. Na propagáciu výrobkov na výstavách a na reklamné účely bolo v roku 2018 vyčlenených 12 150,- EUR.

4.2 Vývoj majetkovej štruktúry

SÚVAHA	k 31.12.2018	k 31.12.2017
SPOLU AKTÍVA	19 870 052	15 211 570
Neobežný majetok	11 300 401	8 251 460
Dlhodobý nehmotný majetok	226 217	302 925
Dlhodobý hmotný majetok	9 666 777	6 336 137
Dlhodobý finančný majetok	1 407 407	1 612 398
Obežný majetok	8 545 588	6 931 719
Zásoby	5 325 607	4 092 611
Dlhodobé pohľadávky	0	0
Krátkodobé pohľadávky	3 208 140	2 196 817
Krátkodobý finančný majetok	0	0
Finančné účty	11 841	642 291
Časové rozlíšenie	24 063	28 391
Náklady budúcich období	24 063	28 391
Príjmy budúcich období	0	0
SPOLU PASÍVA	19 870 052	15 211 570
Vlastné imanie	5 753 849	4 371 700
Základné imanie	33 194	33 194
Kapitálové fondy	0	0
Fondy zo zisku	5 296	5 296
Hospodársky výsledok minulých rokov	4 318 688	3 777 931
Hospodársky výsledok bežného účt. obdobia	1 396 671	555 279
Záväzky	12 199 908	9 756 540
Dlhodobé záväzky	2 978 531	914 537
Krátkodobé záväzky	6 508 650	7 585 644
Rezervy	296 316	121 499
Dlhodobé bankové úvery	1 048 050	61 740

Bežné bankové úvery	953 161	665 520
Krátkodobé finančné výpomoci	415 200	407 600
Časové rozlíšenie	1 916 295	1 083 330
Výdavky budúcich období	890	1 682
Výnosy budúcich období	1 915 405	1 081 648

Celkový objem majetku spoločnosti k 31. 12. 2018 v účtovnej hodnote predstavoval 19 870 052.

V rámci aktív dominuje neobežný majetok. Jeho podiel činil k 31. 12. 2018 56,87%.

Vlastné zdroje predstavuje základné imanie, kapitálové fondy, fondy zo zisku, nerozdelené zisky.

Vývoj štruktúry dlhodobého majetku

	k 31. 12. 2018		k 31. 12. 2017	
	v EUR	v %	v EUR	v %
Dlhodobý nehmotný majetok	226 217	100	302 925	100
Software	226 217	100	300 425	100
Dlhodobý hmotný majetok	9 666 777	100	6 336 137	100
Pozemky	360 588	3,73	355 348	5,61
Stavby	3 825 062	39,57	4 008 013	63,26
Samostatné hnutelné veci a súbory hnut. vecí	5 114 879	52,91	1 966 526	31,04
Ostatný dlhodobý hmotný majetok	0	0	0	-
Obstarávaný dlhodobý hmotný majetok	366 248	3,79	6250	0,10
Poskytnuté preddavky na dlhodobý hm. majetok	0	0	0	0

Spoločnosť svoju činnosť realizuje vo vlastných výrobných halách, administratívnej budove a drobných stavbách. Rekonštrukciou a technickým zhodnotením výrobných objektov

a administratívnej budovy sa docielili parametre, ktoré sú potrebné vo výrobných fázach k dosiahnutiu stanovených výsledkov a zabezpečia úsporu energií vo vykurovacej sezóne.

Spoločnosť investovala do modernizácie osvetlenia výrobných hál. Spoločnosť investovala v r. 2018 do úpravy svojho majetku, a to úpravou pozemkov, vybudovaním novej vodovodnej prípojky pitnej a úžitkovej vody, montážou nových žeriavových dráh na Strojníckej 11 v Prešove. V roku 2018 sa obnovil vozový park o 2 nové automobily a zakúpili ďalšie nové stroje. Bol rozšírený kamerový systém v priestoroch spoločnosti, zabezpečená súkromná bezpečnostná služba, škodám sa predchádza oploštením vlastných priestorov a poistením majetku.

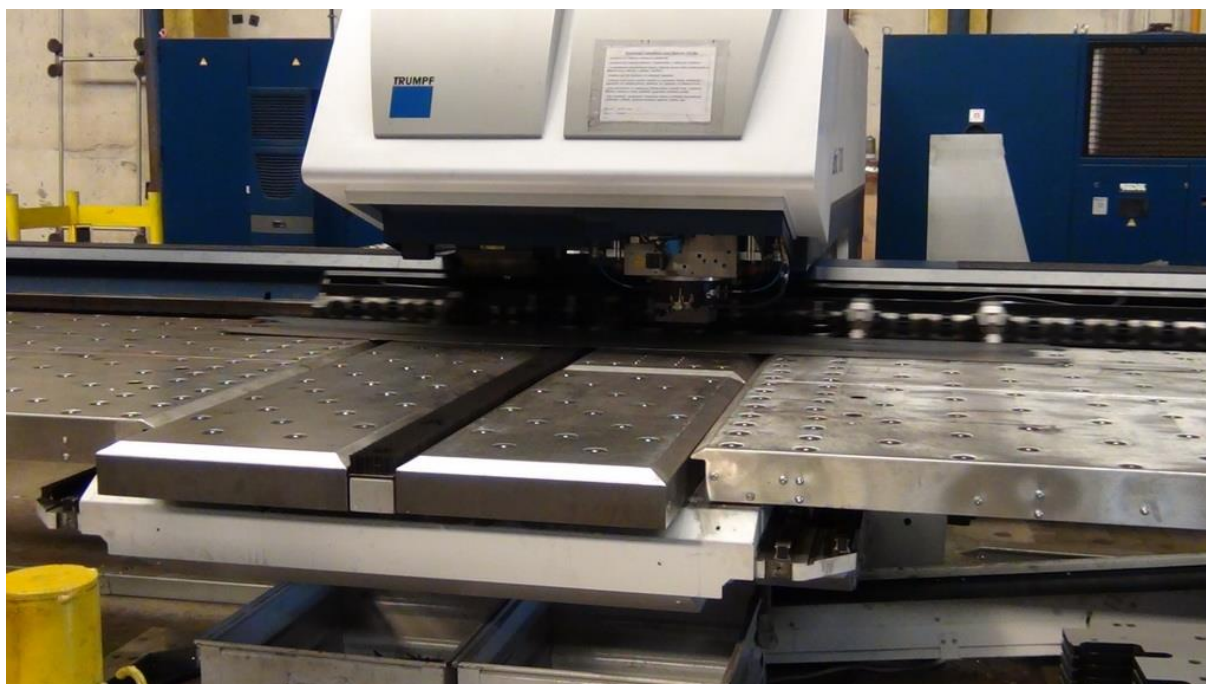
Výrobné kapacity sú dostatočne zabezpečené vďaka vysokým investíciám do nákupu a vybavenia strojového parku v minulých rokoch. Prechodné nedostatky v kapacitách spoločnosť rieši externými kooperáciami.

TOMARK s.r.o.

VÝROČNÁ SPRÁVA 2018

4.3 Finančná situácia spoločnosti

Finančná situácia spoločnosti v roku 2018 je odrazom celkových výsledkov hospodárenia. V dôsledku nárastu ukazovateľov výkonnosti, vzrástli aj ukazovatele aktivity a rentability. Podstatne sa zvýšili parametre finančnej stability. V oblasti zdrojov krytia majetku vzrástli hodnoty vlastného kapitálu.

Celková likvidita v porovnaní s odvetvovými hodnotami

Ukazovateľ	Merná jednotka	Rok				
		2014	2015	2016	2017	2018
Celková likvidita	koeficient	1,20	0,83	0,67	0,74	1,19
Odv. hodnota	koeficient	DK 0,81	<DK 0,88	DK 0,85	DK 0,87	x

Spoločnosť investovala pomerne veľký objem finančných prostriedkov do rekonštrukcie výrobných priestorov a nákupu novej technológie, čím sleduje vytvorenie dobrej základne pre ďalší rozvoj a rozšírenie podnikateľských aktivít.

Doba obratu zásob je priaznivá vzhľadom na charakter výroby. Taktiež je priaznivá situácia v dobe obratu pohľadávok, kde od najdôležitejšieho odberateľa má potvrdenú 6 dňovú splatnosť faktúr odo dňa vykládky tovaru na určenom mieste. V oblasti splácania záväzkov aj naďalej pretrváva klesajúci trend doby splatnosti dodávateľských faktúr.

Ukazovatele aktivity v porovnaní s odvetvovými hodnotami v dňoch

Ukazovateľ	Rok				
	2014	2015	2016	2017	2018
Doba obratu zásob	53,00	52,46	57,58	62,79	77,96
Odvetvová hodnota	Me 27,20	Me 35,94	HK 54,35	HK 57,24	x
Doba obratu KP z obchodného styku	67,89	44,95	39,33	33,70	46,96
Odvetvová hodnota	Me 38,93	Me 33,28	HK 36,52	HK 37,48	x
Lehota splatnosti KZ z obchodného styku	139,32	134,17	141,12	116,38	95,28
Odvetvová hodnota	HK 89,05	HK 67,57	HK 70,64	HK 78,94	x

Vzhľadom na súčasný ekonomický vývoj možno čakať v budúcnosti vzostupný rast cien materiálov a energie, preto spoločnosť musí zamerať svoje úsporné opatrenia na dodržiavanie noriem spotreby materiálu a sprísnenie hospodárnosti nielen prevádzkovej, finančnej, ale aj v ostatnej činnosti spoločnosti. V nemalej miere musí nevyhnutne zamerať svoju pozornosť na oblasť kalkulácií a cenotvorby.

5 Návrh na rozdelenie zisku za rok 2018

O rozdelení zisku za rok 2018 rozhodne Valné zhromaždenie spoločnosti TOMARK, s.r.o.

6 Zámery spoločnosti na budúce obdobie

Z odvetvového hľadiska vedenie spoločnosti predpokladá, že podstatnú časť výroby bude realizovať pre automobilový priemysel. Okrem návesov rozširuje sortiment o výrobu rôznych druhov prídavných zariadení na rám, o výrobu ďalších častí pre poľnohospodárske stroje. Napriek tomu spoločnosť plánuje rozšíriť sortiment výroby, aby nebola závislá len na jednom odberateľovi a hľadá tak neustále oblasti výroby, ktoré nie sú na sebe priamo závislé. Zvlášť v období po ukončení výroby pre firmu Grosch GmbH. V ďalšom období predpokladá spoločnosť udržať sa minimálne na úrovni predchádzajúceho obdobia, hľadať možnosti nových odberateľov či už v strojárkej výrobe alebo výrobe lietadiel.

Prosperitu spoločnosti zabezpečuje aj odbornosť a skúsenosť manažmentu, technických a výrobných pracovníkov, ktorým sa spoločnosť snaží vytvoriť vhodné pracovné podmienky na rozvoj tvorivej iniciatívy.

Spoločnosť podriadi kvalitnej výrobe všetko svoje úsilie v záujme budovania nových a udržania si doterajších obchodných kontaktov. Prioritou v budúcom období bude aj naďalej pokračovanie a rozvíjanie spolupráce so zahraničnými odberateľmi.

Naplnenie svojich podnikateľských zámerov spoločnosť stavia na racionálnom využití vlastných rezerv, budovaní systému manažérstva kvality v súlade s požiadavkami ISO 9001:2008 cez nápravné opatrenia, samokontrolu kvality práce a znižovaní neefektívne vynaložených nákladov.

Ing. Daniel Tomko